

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA  
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA**

**ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE  
ȘCOALA DOCTORALĂ *ARTE ȘI STUDII CULTURALE***

**Cu titlu de manuscris  
C.Z.U.: 784.3:781.6(043)**

**BUGOR ELENA**

**CREAȚIA VOCALĂ DE CAMERĂ  
A LUI ALEXEI STÂRCEA**

**REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE**

**SPECIALITATEA 653.01 MUZICOLOGIE  
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

**CHIȘINĂU, 2026**

**Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale *Arte și studii culturale*  
a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice**

**Conducător științific:**

**BEREZOVICOVA Tatiana**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

**Comisia de îndrumare:**

1. MIRONENCO Elena, doctor habilitat în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice;
2. ȚIRCUNOVA Svetlana, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice;
3. NISTREANU Elena, doctor în studiul artelor și culturologie, lector universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

**Componenta Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat** aprobată de Consiliul științific al AMTAP (Proces-verbal nr. 5 din data de 17.03.2026):

1. **BADRAJAN Svetlana**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice – *președinte*;
2. **BEREZOVICOVA Tatiana**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice – *conducător științific*;
3. **MIRONENCO Elena**, doctor habilitat în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice – *referent oficial*;
4. **MUSTEA Gheorghe**, academician, Artist al poporului al RM, profesor universitar, doctor *Honoris Causa*, Academia de Științe a Moldovei – *referent oficial*;
5. **SIMION Aurelia**, doctor în muzică, profesor universitar, Universitatea Națională de Arte George Enescu din Iași, România – *referent oficial*.
6. **BUNEA Diana**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice – *secretar*.

Susținerea va avea loc la data de 24 aprilie 2026, ora 14.00, la ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat în cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. Alexei Mateevici, 87, Blocul II, Sala 52). Teza și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, (Chișinău, str. 31 august 1989, 78A), la biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. Alexei Mateevici, 87, Sala de lectură), cât și pe paginile web: <https://www.anacec.md/> și <https://amtap.md>

**Secretar științific al Comisiei de susținere publică:**

BUNEA Diana, dr., prof. univ.

\_\_\_\_\_

**Conducător științific:**

BEREZOVICOVA Tatiana, dr., prof. univ.

\_\_\_\_\_

**Autoare:** BUGOR Elena

\_\_\_\_\_

## REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

**Actualitatea și importanța temei.** Dezvoltarea culturii muzicale în Republica Moldova nu poate fi imaginată fără activitatea multilaterală a lui Alexei Stârcea (1919-1974) – compozitor, cântăreț, profesor de canto, considerat pe bună dreptate una dintre personalitățile marcante ale muzicii naționale. Deși de la moartea compozitorului a trecut mai bine de o jumătate de secol, opera sa continuă să atingă inimile și astăzi. Lucrările lui A. Stârcea impresionează prin sinceritatea și versatilitatea întruchipării imaginilor, afirmându-l ca pe o figură strălucită a artei autohtone a secolului XX.

Alexei Stârcea a lăsat o moștenire artistică vastă: lucrări instrumentale de cameră, cantate, semnând și prima operă moldovenească pe o temă istoric-revoluționară – *Balada eroică*. Totuși, domeniul predilect al creației lui A. Stârcea a fost dintotdeauna muzica vocală, iar în interiorul acesteia, genul de romanță care, potrivit Elenei Vdovina, „corespundea îndeaproape particularităților firii creative a compozitorului. Aici s-a dezvăluit pe deplin dimensiunea lirică a talentului său, atașamentul pentru cuvântul poetic, tratarea posibilităților tehnice și expresive ale vocii și experiența scriiturii vocale, bazată pe o cunoaștere profundă a repertoriului vocal de cameră clasic și contemporan” [11, p. 55].

„Creația lui A. Stârcea, – scrie E. Kletinici, – este asociată cu implementarea tradițiilor romantismului și impresionismului muzical pe baza artei naționale moldovenești. Tendințele romantice pot fi întrevăzute în diverse trăsături ale lucrărilor sale: în importanța primordială atribuită lirismului, imaginilor sublime și rafinate, în intuirea subtilă a stărilor naturii și ale sufletului uman, și în căutarea unui echivalent melodic pentru expresivitatea cuvântului poetic (selectat, de regulă, cu o mare eleganță)” [15, p. 88].

Toate acestea au determinat aspectul original al stilului romanțelor lui A. Stârcea. Lucrările vocale ale lui A. Stârcea captivează prin expresia lor dramatică interioară, combinând profunzimea conținutului cu frumusețea și naturalețea formei. După cum remarcă A. Aleabov, acest lucru s-a datorat „combinației fericite” a talentului său de compozitor și a capacităților săi de interpret [3, p. 17]. În 1957 A. Stârcea a absolvit Conservatorul din Chișinău, în clasa de compoziție a lui Leonid Gurov, studiind anterior arta vocală cu diverși profesori, inclusiv cu celebra cântăreață Lidia Lipcovskaia, finalizându-și studiile vocale în 1949, în clasa lui Alexei Mesneaev. Faptul că A. Stârcea a fost atât cântăreț, cât și profesor de canto remarcabil s-a reflectat, fără îndoială, în muzica sa.

Creația lui Alexei Stârcea rămâne și astăzi la fel de actuală, dovadă fiind faptul că din 1989, Școlii de Arte din Chișinău – instituție de învățământ cu o istorie de 60 de ani, una dintre cele mai importante în domeniul educației artistice a copiilor – i-a fost atribuit numele

compozitorului. De remarcat este și faptul că o dată la doi ani la Chișinău se desfășoară festivalul-concurs de canto academic *Alexei Stârcea*, organizat sub auspiciile Filarmonicii naționale *Serghei Lunchevici*, în cooperare cu Uniunea muzicienilor, cu sprijinul Ministerului Culturii, al Institutului Cultural Român *Mihai Eminescu* ș.a. Concursul este considerat a fi unul dintre cele mai importante evenimente ale vieții muzicale din Moldova, constituind una din principalele arene pentru competiția creativă și etalarea talentului tinerilor cântăreți de operă și studenților instituțiilor de învățământ muzical. Programul obligatoriu al concursului include romanțele lui A. Stârcea, ce ocupă un loc aparte în repertoriul concertistic și didactic contemporan, se bucură de popularitate din partea interpreților, găsind și o vie rezonanță emoțională din partea ascultătorilor.

Deși moștenirea lui Alexei Stârcea ocupă un loc special în cultura muzicală a Republicii Moldova, având o importanță deosebită pentru dezvoltarea tinerilor cântăreți, aceasta nu a fost încă suficient studiată de muzicologi. Materialele dedicate creației compozitorului au fost publicate în principal în anii 1960–1980 [2; 3; 10; 11; 13; 15; 19; 25; 26, 28 etc.]. Totodată, muzica lui A. Stârcea necesită o interpretare modernă, inclusiv din perspectiva artei vocale. Anume îmbinarea aspectelor muzicologice și interpretative constituie baza acestei teze, ceea ce determină relevanța și actualitatea subiectului ales pentru cercetare.

**Domeniul de cercetare:** muzica vocală de cameră.

**Scopul tezei:** elaborarea unei imagini integrale asupra creației vocale a lui Alexei Stârcea, axată pe o analiză multidimensională a romanțelor sale.

**Obiectivele cercetării includ:**

- realizarea studiului muzicologic și interpretativ a unor lucrări vocale de cameră remarcabile ale lui Alexei Stârcea, printre cele mai solicitate în practica concertistică și pedagogică;
- relevarea procesului de evoluție a stilului compozitorului, prin identificarea specificului fiecărei etape a parcursului său de creație;
- dezvăluirea aspectelor figurative ale romanțelor, corelațiilor dintre textul poetic și cel muzical, a trăsăturilor formei și limbajului muzical; analiza corespondențelor dintre partidele vocală și pianistică;
- evidențierea particularităților interpretării vocale a compozițiilor și formularea recomandărilor metodice pentru depășirea unor dificultăți vocale în interpretarea romanțelor compozitorului.

**Noutatea și originalitatea științifico-practică a tezei** se referă la faptul că pentru prima dată, creația vocală de cameră a lui Alexei Stârcea a devenit obiectul unei cercetări

muzicologice separate; de asemenea, pentru prima dată, lucrările vocale ale compozitorului au fost prezentate din perspectiva științifică-practică a artei interpretative vocale, în cadrul recitalurilor autoarei ce au inclus o serie de lucrări vocale de cameră ale lui A. Stârcea.

**Baza metodologică a tezei.** Componenta teoretică a lucrării combină două perspective științifice principale: muzicologică și interpretativă. Au fost folosite metode generale de cercetare științifică precum observația și descrierea; analiza și sinteza; inducția și deducția. Printre metodele muzicologice, remarcăm metoda analizei complexe, care ne permite să pătrundem conținutul unei opere examinând forma sa în sens larg și să dezvăluim trăsăturile structurii și limbajului muzical. Ținând cont de componenta practică interpretativă a tezei, în procesul de cercetare a fost utilizată și metodologia caracteristică artei de interpretare vocală.

**Baza teoretică a tezei** o reprezintă lucrările din diferite domenii ale muzicologiei. În primul rând, acestea sunt studii legate de personalitatea și creația lui A. Stârcea, în care se dezvăluie parcursul vieții compozitorului, amintiri ale contemporanilor, precum și eseuri analitice despre compoziții de diferite genuri, în special cele vocale. Ne referim la monografia E. Vdovina *Romanța sovietică moldovenească*, unul dintre capitolele căreia este dedicat creației vocale a lui A. Stârcea, precum și la eseul *Fidel romanței* publicat pe baza monografiei. Totodată, remarcăm colecția A.G. Stârcea în articole și amintiri alcătuită de E. Vdovina, din care evidențiem articolul biografic semnat de A. Aleabov, cât și articole și memorii semnate de colegii maestrului – Z. Stolear, V. Zagorschi, A. Gujel, discipolul său M. Muntean și alții. În anexă, colecția include o listă a lucrărilor compozitorului.

Printre lucrările dedicate creației lui A. Stârcea, menționăm eseul lui E. Kletinici, în colecția sa de articole intitulată *Eseuri despre compozitorii sovietici moldoveni*. Cartea conține și o listă a lucrărilor lui A. Stârcea, inclusiv a principalelor sale romanțe. Printre alte publicații, vom menționa un eseu biografic de I. Milutina, din colecția *Compozitori ai Moldovei Sovietice*, precum și o broșură informativă *Alexei Stârcea. Indice personal de literatură* publicată în perioada 1945-1979.

O scurtă descriere a creațiilor lui A. Stârcea, cu accent pe compozițiile vocale este realizată în articolul introductiv de Z. Stolear, la colecția de note muzicale A. Stârcea. *Pagini lirice*, intitulat *Maturitatea talentului*. O serie de lucrări vocale ce denotă trăsături ale genului de cântec (în special, *Plai moldovenesc* pe versuri de Gr. Vieru) sunt examinate în monografia lui Z. Stolear *Cântecul sovietic moldovenesc*.

Unele detalii referitoare la viața și opera lui A. Stârcea pot fi culese din publicații precum: monografia P. Rotaru *Muzica instrumentală și vocală de cameră*; interviul realizat de E. Tkaci *Compozitor, cântăreț, pedagog*; articolul aceluiași autor *Vigoarea talentului*, apărut

cu ocazia aniversării a 50 de ani de la nașterea lui A. Stârcea; articolul lui A. Dănilă *Operele compozitorilor din Moldova pe scena Liricului chișinăuian* (2); în articolele semnate de G. Ciaicovschi-Mereșanu în ediția enciclopedică *Literatura și arta Moldovei* și în lexiconul biobibliografic *Compozitori și muzicologi din Moldova*; materialele expoziției online pregătite pentru centenarul compozitorului de Biblioteca Universității de Stat Alecu Russo din Bălți.

Creația lui A. Stârcea nu poate fi cercetată în afara contextului istoric și cultural prezentat în literatura de specialitate privind problemele istorice și teoretice ale muzicii moldovenești din secolul XX. O sursă valoroasă în acest sens o reprezintă monografia colectivă *Arta muzicală din Republica Moldova. Istorie și modernitate*. Un rol important în studiul teoretic al conceptelor de stil și gen, inclusiv în raport cu muzica națională moldovenească, precum și al legăturilor dintre folclor și creația componistică îl au lucrările lui V. Axionov.

De o mare importanță în înțelegerea științifică a unui șir de concepte și fenomene legate de dezvoltarea creației muzicale în Republica Moldova este monografia fundamentală a E. Mironenco, *Creația componistică în Republica Moldova la hotarul sec. XX-XXI (genuri instrumentale, teatru muzical)*. Auroarea dezvăluie aspecte ale problemei genului în muzica academică contemporană, prin dezvoltarea unui concept stilistic, referindu-se și la problemele stilului național. Ultimul dintre aceste aspecte este strâns legat de particularitățile folclorului muzical, care pătrund în romanțele lui A. Stârcea, în special, în cea de-a doua perioadă a creației sale (sfârșitul anilor 1950-1960). În legătură cu trăsăturile muzicale și de gen ale folclorului românesc și moldovenesc, remarcăm studiile L. Axionova, E. Florea, S. Țircunova, V. Ghilaș, G. Oprea și L. Agapie.

Cercetarea lucrărilor cameral-vocale ale lui A. Stârcea ar fi incompletă fără considerarea sursei poetice a romanțelor analizate și familiarizarea cu personalitatea și creația autorilor textelor literare. Printre aceștia putem menționa poeții ruși F. Tiutcev, A. Kolțov, poeții din Moldova – Gr. Vieru, A. Gujel, Gh. Vodă, V. Teleucă, precum și poeți celebri, reprezentanți ai republicilor naționale – N. Hazri, V. Sosiura, R. Gamzatov, E. Mieželaitis, J. Rainis, A. Sahiyan, S. Kaputikian.

Probleme ce țin de genurile vocale, raportul dintre cuvinte și muzică, interconexiunea partidei vocale a celei pianistice au determinat implicarea cercetărilor de D. Bakhtizina și L. Zagitova, V. Vasina-Grossman, L. Kulakovsky, I. Stepanova, G. Moore, E. Stepanidina, R. Fleming etc.

În concordanță cu problematica de bază a tezei se află și studiile teoretice, manualele și materialele didactice privind teoria muzicii, formele și analiza aspectelor melodiei, a formelor vocale și a diverselor aspecte ale limbajului muzical, semnate de autorii: T. Berșadskaia,

I. Krivoșei, I. Lavrentieva, L. Mazel, R. Slonimskaia, V. Holopova, V. Tsukkerman, I. Gagim. Un grup aparte este format din cercetări dedicate teoriei și metodologiei artei vocale, de autori precum L. Dmitriev, N. Malîșeva, A. Burlui și alții. În procesul de elaborare a tezei au fost utilizate lucrările lui A. Stârcea publicate în mai multe colecții de note muzicale.

**Aprobarea rezultatelor cercetării.** Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale *Arte și studii culturale* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

**Componenta practică** a lucrării este reflectată în cadrul a trei recitaluri susținute de autoare în Sala Mare a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice:

1. *Cere sufletul meu...* (11.01.2023).
2. *Așteaptă-mă, privind la geam...* (15.12.2023).
3. *Iluzii* (28.10.2024).

La concerte au participat Natalia Lazicova (pian), Eduard Musteață (bariton), Andrei Otean (bariton) și Constantin Friptuleac (tenor).

Principalele rezultate ale **cercetării teoretice** sunt reflectate în 5 articole publicate în ediții de profil recomandate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare. Materialele tezei au fost prezentate la 3 forumuri științifice:

1. Conferința științifică națională a doctoranzilor și conducătorilor de doctorat, *Cultura și arta: cercetare, valorificare, promovare*, AMTAP, 09.12.2022;
2. Conferința științifică națională a doctoranzilor și conducătorilor de doctorat, *Cultura și arta: cercetare, valorificare, promovare*, AMTAP, 08.12.2023;
3. Conferința științifică internațională *Învățământul artistic – dimensiuni culturale*, AMTAP, 24.04.2024.

Componenta practică și cea teoretică ale lucrării au fost discutate în cadrul Comisiei de îndrumare. Teza a fost examinată și recomandată pentru susținere de către Comisia de îndrumare și Consiliul științific al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

**Valoarea aplicativă a tezei.** Rezultatele lucrării pot servi drept suport didactic în cursurile de *Canto*, *Lied/Repertoriu cameral*, *Istorie a muzicii naționale*, *Istorie a artei de interpretare vocală*, *Metodică de predare a disciplinei de specialitate (Canto academic)*. Cunoștințele obținute în timpul lucrului asupra tezei și-au găsit aplicarea în practica interpretativă și activitățile didactice ale autoarei. Cercetarea contribuie la lărgirea orizontului, completarea și facilitarea lucrului cântăreților asupra romanțelor lui A. Stârcea și oferă un suport pentru o evaluare artistică argumentată a unor tratări interpretative diverse. Recomandările practice pot fi utile atât pentru interpreți – vocaliști și pianiști, cât și pentru

profesorii de canto, ansamblu de cameră sau măiestrie de concert, din diverse instituții de învățământ muzical.

## CONȚINUTUL TEZEI

**Volumul și structura tezei.** Lucrarea conține 102 pagini ale textului de bază care include o introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări. Introducerea fundamentează alegerea temei tezei, determină relevanța și semnificația acesteia, obiectul cercetării, scopul și obiectivele, gradul de noutate și originalitate, baza metodologică și teoretică, semnificația teoretică și practică, conține informații despre aprobarea rezultatelor cercetării.

**Capitolul 1: Creația vocală timpurie a lui A. Stârcea (anii 1940 – prima jumătate a anilor 1950).** Subcapitolul 1.1. este dedicat creației vocale a lui A. Stârcea în a doua jumătate a anilor 1940 – romane scris pe text propriu (*Жду у окна – Așteaptă-mă, privind la geam*) și pe poezia lui F. Tiutcev (*День вечераем – Spre apus*). În subcapitolul 1.2. sunt analizate lucrările vocale scrise în prima jumătate a anilor 1950 – romane bazate pe versurile lui A. Kolțov (*Если встретюсь с тобой – Dacă-n drum te-ntâlnesc; Так и рвется душа – Cere sufletul meu*) și F. Tiutcev (*Вечер – Seara*). Subcapitolul 1.3. include concluzii despre caracteristicile creației vocale de cameră timpurii a compozitorului, identificate în Capitolul 1:

Deși în perioada timpurie a creației sale (a doua jumătate a anilor 1940 – prima jumătate a anilor 1950), A. Stârcea a scris un număr mic de romane, totuși, aproape toate dintre acestea au rămas în repertoriul concertistic și pedagogic. Raportându-se la cuvântul poetic, compozitorul căuta să-i transpună cu delicatețe sensurile în limbaj muzical. A. Stârcea intuia cu sensibilitate subtilitățile conținutului poetic, străduindu-se să-l exprime prin plasticitatea melodică, selectarea precisă a intonațiilor și logica elaborată a dezvoltării muzicale. În plus, fiind el însuși cântăreț, autorul se baza pe legitățile fundamentale ale interpretării vocale și ținea cont de particularitățile vocii cântate.

A. Stârcea a manifestat constant preocuparea de a identifica surse literare aflate în consonanță cu propria sa viziune artistică. Astfel, scriind mai multe romane pe versuri proprii, compozitorul a apelat și la poezia lui F. Tiutcev și A. Kolțov. Tema principală a romanțelor din perioada timpurie se axează pe exprimarea sentimentelor lirice, determinate de circumstanțe dificile din viața eroului. Imaginile emoționale se desfășoară adesea pe fundalul unui mediu înconjurător ce definește caracterul pitoresc specific muzicii romantice.

Compozitorul a întruchipat texte poetice în diverse forme tipice muzicii vocale: forma strofică cu refren (*Cere sufletul meu*), forma bipartită simplă fără repriză (*Seara*), forma

tripartită simplă cu repriză (*Așteaptă-mă, privind la geam; Dacă-n drum te-ntâlnesc*), forma strofică plinară (*Spre apus*). Utilizarea acestor forme în fiecare caz rezultă din structura și sensul sursei literare. Compozitorul, de regulă, urmează forma textului poetic, dar uneori, străduindu-se să obțină efectul emoțional necesar, folosește tehnica extinderii strofei prin repetarea unor versuri sau cuvinte, subliniind astfel anumite aspecte ale conținutului, imaginii lirice sau dramatice.

Romanțele timpurii dezvăluie o varietate metroritmică, caracterizându-se prin utilizarea sincopelor, formulelor ritmice punctate, unor măsuri mai puțin frecvente în muzica vocală (5/4, 6/4, 9/8). Se folosesc adesea măsuri alternative, iar schimbarea măsurilor poate avea loc nu doar între secțiuni, ci și în interiorul acestora. Astfel, pe de o parte, compozitorul abordează textul poetic cu suficientă flexibilitate, iar, pe de altă parte, determină caracterul variabil, fluid și continuu al dezvoltării. Totodată, sunt folosite procedee neobișnuite precum nepotrivirea grupărilor din cadrul măsurii cu metrul muzical sau discordanța accentelor în cadrul unor măsuri (până la polimetrie) în partida vocală și cea a pianului. Mijloacele metroritmice prezintă o anumită provocare pentru interpreți.

Procedeele predilecte de dezvoltare armonică în romanțele lui A. Stârcea se axează pe secvențe și pedală (punctul de orgă). O expresivitate aparte îi conferă țesăturii muzicale utilizarea unor acorduri disonante (alterate și complicate cu tonuri suplimentare), a mijloacelor majoro-minorului, contrapunerilor pitorești ale acordurilor și modulațiilor în tonalități înrudite și îndepărtate. Aceste metode își lasă amprenta asupra structurii melodice care necesită din partea vocalistului o sensibilitate aparte și o interpretare precisă.

Un rol important în crearea imaginii artistice îi revine facturii pianistice, ce asigură nu doar suportul armonic al melodiei vocale, dar și interacțiunea polifonică cu partida cântărețului. Menționăm în mod deosebit contribuția pianului la etalarea unei atmosfere emoționale, în special în introduceri și code. Aproape toate romanțele debutează cu un discurs calm, liniștit, urmat de o dezvoltare mai mobilă, agitată, bazată pe secvențe. În code, materialul muzical din primele secțiuni revine, iar acest tip al structurării tematice oferă compozițiilor o unitate muzical-figurativă.

Toate compozițiile din perioada timpurie denotă o particularitate comună ce constă în desfășurarea în cadrul unui diapazon destul de larg al partidei vocale, fapt ce necesită din partea cântărețului o respirație amplă, o producție sonoră precisă, cantilenă și capacitatea de a ataca rapid, fără pregătire, salturile largi, dificile pentru intonare. Amplasarea unei părți semnificative a liniei melodice într-o tesitură înaltă (romanța *Cere sufletul meu...*) creează anumite dificultăți pentru cântăreț, solicitând abilități tehnice vocale foarte bune.

Fiecare secțiune a formei conține propria culminație melodică – locală sau generală, pregătită sau neașteptată, care trebuie realizată în mod corespunzător de către vocalist, cu sprijinul pianului. În unele romanețe (*Așteaptă-mă privind la geam, Dacă-n drum te-ntâlnesc*), culminația melodică este introdusă printr-o mișcare treptată, oferind vocalistului posibilitatea de a atrage atenția asupra pregătirii sunetului superior. În alte creații (*Spre apus, Seara*), cântărețul nu are o astfel de oportunitate. Varietatea abordărilor construirii liniei melodice este asociată cu maturizarea artistică a lui A. Stârcea, cu preocupările sale legate de domeniul limbajului muzical.

Analiză romanțelor timpurii a relevat faptul că în prima perioadă de creație, tehnica componistică a lui A. Stârcea a cunoscut o anumită evoluție, devenind din ce în ce mai complexă și mai diversă. În același timp, în lucrările scrise în diferiți ani ai perioadei timpurii, putem observa trăsături comune, fapt ce poate fi atribuit dezvoltării treptate a stilului său artistic.

**Capitolul 2: *Lucrări cameral-vocale ale lui A. Stârcea din sfârșitul anilor 1950 – anii 1960.*** Compartimentul 2.1. dezvăluie trăsăturile romanțelor lui A. Stârcea pe versurile lui A. Gujel (*Noaptea pe lac, Struguri de Moldova, Iluzii, Te aștept*). Secțiunea 2.2. este dedicată romanțelor din anii 1960, având ca sursă literară poeziile lui Gh. Vodă (*Acuarelă de iarnă, Acuarelă de primăvară, Ferestre*). Subcapitolul 2.3. examinează lucrări vocale din a doua jumătate a anilor 1960 pe versurile lui Gr. Vieru (*Plai moldovenesc, Lăutare, măi!, Dor de plai, Cântul mamei*). Secțiunea 2.4. conține concluzii privind evoluția stilului compozitorului:

Cea de-a doua perioadă de creație a compozitorului (sfârșitul anilor 1950 – anii 1960) a fost marcată de apariția unor noi trăsături în miniaturile sale cameral-vocale. Versurile lucrărilor sunt semnate de poeți din Moldova precum A. Gujel, Gh. Vodă, Gr. Vieru, P. Zadnipru, A. Busuioc, P. Cărare ș.a. Romanțele din această perioadă, la fel ca lucrările vocal-camerale scrise anterior, întruchipează o varietate de emoții lirice și imagini peisagistice, dar, în același timp, apar compoziții care evocă imaginile pământului natal. Totodată, A. Stârcea își îndreaptă atenția către poezia lirică și dramatică, anticipând temele unor romanețe ce vor apărea în următoarea etapă a creației sale.

Compozitorul alege, ca bază structurală, în primul rând forma strofică cu refren, precum și formele bi- și tripartite cu repriză variată. Elaborând forma romanțelor sale, A. Stârcea se inspiră din conținutul textului poetic, dar în același timp nu păstrează întotdeauna structura versurilor, adaptând-o la arhitectura ideii muzicale. Toate poeziile, în afară de *Te aștept*, constau din trei strofe – reieșind din aceasta, compozitorul a folosit în toate piesele principiul tripartit al organizării întregului. Astfel, romanețele *Noaptea pe lac* și *Struguri de Moldova*

conțin câte trei cuplete fiecare; romanța *Iluzii* este scrisă într-o formă tripartită simplă *a b a*<sub>1</sub>. Baza poetică a romanței *Te aștept* constă din patru strofe, dar și în acest caz, compozitorul a găsit ocazia de a aplica forma tripartită, extinzând repriza prin includerea vocalizei.

Romanțele din cea de-a doua perioadă se disting prin asimilarea trăsăturilor genului de cântec, prin utilizarea formei strofice cu refren, a materialului tematic specific cântecului și dansului și prin simplitatea relativă a melodiei vocale și a sarcinilor vocale puse în fața cântărețului. Linia melodică și factura pianistică denotă particularități specifice genurilor folclorice, atribuie majorității lucrărilor un colorit național moldovenesc. Trăsăturile folclorice ale unui șir de romanțe sunt exprimate prin elemente ritmice, alternanța tonalităților majore și minore paralele, includerea în melodie a unor trepte specifice modurilor populare și utilizarea ornamentelor (*mordente*, *apogiaturi*). Includerea fragmentelor în care sunt imitate diverse instrumente ale orchestrelor de muzică populară moldovenească (țambal, instrumente melodice precum fluierul) conferă adesea un caracter orchestral partidei pianului.

Linia melodică a pieselor este flexibilă, uneori „curgând” ușor în ritm de vals sau de *horă mare*, alteori desfășurându-se lejer, în spiritul unei balade meditative. Unele romanțe conțin vocalize care creează impresia de continuare a textului verbal. Aspectul vocal al romanțelor nu este unul deosebit de complex, deși uneori compozitorul îi oferă cântărețului provocări specifice sub forma unor note înalte sau a unor salturi pe intervale largi – întâlnite mai ales în zonele culminante. În general, în partida vocală predomină cantilena, care cedează locul, uneori, recitativelor declamatorii. Melodiile romanțelor permit cântărețului să-și dezvăluie potențialul aparatului vocal într-o tesitură destul de confortabilă. Deși nu toate piesele conțin puncte culminante pronunțate, totuși, fiecare dintre acestea oferă oportunitatea de a crea o linie melodică structurată logic și expresivă din punct de vedere emoțional.

Pianul interacționează îndeaproape cu partida vocală, nu doar însoțind cântărețul prin factura acordică, creând un fundal de cântec, dans sau baladă, ci îndeplinind și alte funcții importante: în unele cazuri, dublează partida vocală, servind drept suport intonațional, în altele, acționează ca un partener egal în cadrul duetului. Replicile, imitațiile și liniile contrapunctice ale pianului formează un dialog constant cu melodia vocală, constituind o factură muzicală dezvoltată, încărcată emoțional. Pianului îi revine un rol important în modelarea diferitelor secțiuni suplimentare ale formei, cum sunt introducerile (la întreaga piesă, la strofă), interludiile între și în interiorul secțiunilor și concluziile-code care adesea, împreună cu introducerea, formează cadrul tematic al formei.

Limbajul muzical al romanțelor scrise în cea de-a doua perioadă a creației lui A. Stârcea se distinge printr-o diversitate semnificativă. În funcție de conținutul figurativ al pieselor și de

obiectivele specifice pe care și le-a stabilit compozitorul, acesta poate fi apreciat ca fiind simplu sau complex, apropiat de modelele folclorice sau reflectând rafinamentele armonice ale muzicii academice moderne. Caracteristicile vizate au fost dezvoltate de A. Stârcea în perioada următoare a creației.

Particularitățile menționate indică o evoluție treptată a creației cameral-vocale a lui A. Stârcea, la sfârșitul anilor 1950 – anii 1960, fapt ce constituie o nouă etapă în parcursul său componistic.

**Capitolul 3: Romanțele lui A. Stârcea din ultimii ani (anii 1970).** Compartimentul 3.1. este asociat cu întruchiparea componentei lirice în romanțele din anii 1970, scrise pe versurile lui N. Hazri (*Măinile mamei*), V. Teleucă (*Barzele zboară*), V. Sosiura (*Mesteacănul de toamnă*), R. Gamzatov (*Bucurie, încetinește*). Compartimentul 3.2. caracterizează elementul filosofic în creațiile vocale din anii 1970, prin abordarea liricii lui E. Mieželaitis (*Tăcere*), J. Rainis (*Ia-ți inima...*), A. Saghiyan (*Viața nu va înceta*), S. Kaputikian (*Inima mea*). Compartimentul 3.3. conține concluzii, în care se apreciază faptul că anii 1970 reprezintă perioada maturității compozitorului A. Stârcea:

Romanțele lui A. Stârcea din anii 1970 marchează o nouă etapă în creația sa, demonstrând maturitatea gândirii și rafinamentul stilului său componistic. După un îndelung parcurs al căutărilor artistice, în acești ani creația cameral-vocală a compozitorului atinge culmile desăvârșirii artistice. În timp ce în anii 1960 compozitorul era atras de romanța cu trăsături de cântec, anii 1970 se disting prin abordarea nemijlocită a genului romanță. Acest fapt se reflectă atât în alegerea sursei poetice, cât și în particularitățile tratării arhitectonice și muzical-expresive a lucrărilor. În romanțele din anii 1970, A. Stârcea tinde spre tratarea cât mai exactă a conceptului poetic și transpunerea acestuia în limbaj muzical. În același timp, uneori, el intervine în sursa poetică, pentru a evidenția anumite detalii ale textului.

În anii 1970, A. Stârcea a reflectat tot mai mult asupra sensului vieții, fiind atras de texte poetice cu conținut liric, dramatic, filosofic și, uneori – satiric. O parte din romanțele anilor 1970 denotă predominanța expresiei lirice; o alta, conține preponderent un aspect filosofic. Totodată, caracterul liric și cel filosofic deseori se împletesc în mod original, constituind două laturi ale vieților eroilor romanțelor ce se condiționează reciproc și pentru care sunt importante trecutul, prezentul și viitorul, iluziile și suferințele, imaginile naturii înconjurătoare și imaginile virtuale ale iubirilor trecute.

Romanțele din ultima perioadă de creație a lui A. Stârcea denotă o structură diversă, autorul folosește formele strofică cu refren, formă strofică cu refren variat, bi- și tripartită. În constituirea formei, compozitorul abordează cu flexibilitate textele poetice: în cele mai multe

cazuri, el nu subordonează muzica textului poetic, așa cum se întâmpla adesea în romanele timpurii – dimpotrivă, textul urmează ideilor sale muzicale. Astfel, A. Stârcea partajează catrenele și plasează fragmentele acestora în diferite secțiuni ale compozițiilor, adaugă repetări ale frazelor și cuvintelor pentru a evidenția „cuvintele-cheie” și a forma arhitectonica de care are nevoie, continuând căutările începute în perioadele anterioare.

Limbajul muzical al romanelor din anii 1970 devine mai complex în comparație cu cel al lucrărilor scrise anterior. Discursul muzical este cromatizat la maxim, pilonii tonali, de regulă, tind spre instabilitate, verticala armonică se constituie conform principiului de suplimentare a acordurilor terțare cu tonuri complementare și a celui de construire a unor acorduri complexe indefinite pe plan funcțional. Astfel, structura liniei melodice denotă o elaborare în conformitate cu aceste principii de organizare a dimensiunii sonore a discursului, ceea ce necesită din partea interpretului prezența unui auz muzical dezvoltat și a unei înalte măiestrii vocale. Partida vocală îi permite adesea cântărețului să-și etaleze întreaga paletă a abilităților vocale, să-și perfecționeze ieșirile spre registrul superior, spre culminații și salturi la intervale largi.

Una dintre caracteristicile romanelor rezită în interacțiunea activă dintre partidele vocală și pianistică. Cântărețul și pianistul formează adesea un ansamblu unitar, completându-se reciproc. Deseori, pianul oferă vocalistului sprijin intonațional, binevenit în condițiile unor meandre complexe ale liniilor melodice. Conținutul „inexprimabil” al partidei vocale este completat de pian, în introducerile instrumentale ale pieselor și ale mișcărilor interioare ale acestora, în riturnele, diverse pasaje sau segmente de legătură. Anume prezența pianului deseori conferă originalitate și autenticitate formelor aparent simple ale romanelor.

Teza se încheie cu **Concluzii generale și recomandări** care rezumă rezultatele studiului și definesc căile ulterioare de dezvoltare a temei cercetate.

## CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Proiectul științific-artistic realizat a făcut posibilă analiza multilaterală a lucrărilor vocale de cameră ale lui Alexei Stârcea, care ocupă un loc central în patrimoniul său componistic. În cadrul componentei practice a tezei au fost prezentate trei programe de concert, reunind romane reprezentative din creația lui A. Stârcea, valorificate frecvent atât în practica interpretativă, cât și în cea pedagogică. În cercetarea teoretică au fost luate în considerare majoritatea lucrărilor vocale de cameră ale compozitorului, acestea fiind analizate din punct de vedere muzicologic și interpretativ. Astfel, scopul tezei, ce constă în elaborarea unei perspective sintetice asupra creației vocale a lui Alexei Stârcea, în baza unei analize complexe a romanelor

semnate de compozitor, a fost realizat. Cercetarea a determinat expunerea următoarelor concluzii generale:

1. În evoluția muzicii vocale de cameră a lui A. Stârcea se disting trei perioade: prima include deceniul de la sfârșitul anilor 1940 până la mijlocul anilor 1950; cea de-a doua se referă la a doua jumătate a anilor 1950, până la sfârșitul anilor 1960; perioada a treia se desfășoară la începutul anilor 1970. Periodizarea dezvăluie procesul de evoluție treptată a stilului autorului și demonstrează particularitățile fiecărei etape. Analiza demonstrează în mod elocvent că dinamica romanței în creația compozitorului, ce cuprinde peste un sfert de secol, este realizată prin transformarea preferințelor figurative și stilistice, prin diversificarea mijloacelor de exprimare muzicală și printr-o abordare creativă a arhitectonicii muzicale. A. Stârcea a demonstrat un rafinament deosebit în selectarea textelor poetice, ceea ce i-a oferit oportunitatea de a-și exprima cele mai profunde gânduri și sentimente. Cele mai vibrante cote artistice sunt atinse de autor anume în lucrările – scrise în toate perioadele sale de creație – ce dezvăluie lumea interioară a eroului.

2. În anii 1940 și în prima jumătate a anilor 1950, A. Stârcea a scris romane bazate pe propriile sale texte și pe versuri ale poezilor ruși ai secolului al XIX-lea – F. Tiutcev și A. Koltsov. Compozițiile vocale timpurii reflectă viziunea echilibrată a compozitorului asupra lumii, conexiunea sa subtilă cu natura, abilitatea de a transmite sentimente și experiențe umane profunde prin intermediul imaginilor artistice. Lucrările din prima perioadă se caracterizează prin densitate emoțională, melodicitate și acompaniament de pian dezvoltat, expresiv, ce reflectă cunoașterea naturii vocale și capacităților expresive ale vocii umane.

3. La sfârșitul anilor 1950 și în anii 1960, A. Stârcea a fost atras de lirica poetică a scriitorilor din Moldova: A. Gujel, Gh. Voda, Gr. Vieru, P. Zadnipru, A. Busuioc, P. Cărare și alții. În creația vocală de cameră din acești ani pot fi observate două linii principale de dezvoltare ce denotă, pe de o parte, conformarea cu canoanele de gen specifice cântecului, iar pe de alta, cultivarea trăsăturilor de romanță. În compozițiile ce aparțin primei linii, putem resimți o oarecare simplitate a mijloacelor muzicale și utilizarea elementelor folclorului muzical moldovenesc – mai ales în lucrările care evocă frumusețea plaiului natal.

Romanțele atribuite celei de-a doua direcții demonstrează tehnicile componistice caracteristice secolului XX, care se exprimă prin elaborarea aspectelor modale ale melodiei, prin diversificarea verticalei armonice și polifonizarea discursului muzical. Aceste particularități se datorează „dezghețului” anilor 1960, când în muzica academică din Moldova au început să pătrundă tot mai intens tendințele culturii muzicale din Europa de Vest. A.

Stârcea, ca și alți compozitori, a simțit nevoia de a reînnoi arsenalul mijloacelor expresive, fapt ce și-a găsit reflectarea și în lucrările sale vocale de cameră.

4. În cea de-a treia perioadă, A. Stârcea a abordat opera poezilor republicilor unionale: S. Esenin, S. Kaputikian, J. Rainis, E. Mieželaitis, V. Teleucă, N. Hazri, R. Gamzatov, V. Sosiura, A. Sahiyan, A. Keșokov, I. Pronceatov. Dintre romanțele anilor 1970, evidențiem zece lucrări scrise în 1972. Deși nu sunt anunțate ca un ciclu vocal, sunt, totuși, apropiate pe plan spiritual. Aceste romanțe reprezintă adevărate mărturisiri lirice, exprimate pe fundalul imaginilor naturii; reflecții dramatice asupra vieții și sensului ei, compozitorul făcând apel la lupta pentru idealurile umane. Deși se deosebesc de compozițiile vocale create anterior, ele conțin și unele trăsături comune cu acestea, în special cu o serie de lucrări din anii 1960, în care sunt reflectate căutările mijloacelor de exprimare contemporane.

5. Perfecționându-și stilul genului de romanță de-a lungul anilor, stabilindu-și propriile sarcini și depășind noi provocări de natură figurativă și tehnică, A. Stârcea, în același timp, a demonstrat o înțelegere profundă a legităților interpretării vocale de cameră, contribuind la elaborarea unor tratări interpretative din ce în ce mai bune a compozițiilor sale de către cântăreți. Prin plasticitatea melodiei vocale, coordonată cu acompaniamentul de pian, A. Stârcea oferea interpretului oportunitatea de a-și demonstra cât mai mult abilitățile tehnice. Textura pianului interacționează cu melodia vocală în cele mai diverse moduri, uneori susținând-o pe plan intonațional, alteori asigurând un schimb dialogic de „replici” muzicale. Pianul deține, de asemenea, un rol semnificativ în constituirea formei romanțelor, completând-o prin segmente de legătură, introduceri, riturnele și code.

## RECOMANDĂRI

1. A continua studiul lucrărilor vocale de cameră ale lui A. Stârcea, extinzând gama romanțelor analizate.
2. A dezvolta recomandările metodologice pentru interpretarea lucrărilor vocale de cameră ale lui A. Stârcea.
3. A populariza romanțele lui A. Stârcea, incluzându-le în mod constant în repertoriul de concert și pedagogic.
4. A iniția reeditarea antologică a romanțelor lui A. Stârcea, plasate în colecții ce inserează lucrări vocale de diferiți compozitori.
5. A studia rolul Festivalului-concurs de canto academic „A. Stârcea” în dezvoltarea culturii muzicale din Republica Moldova.

## BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

### În limba rusă

1. АКСЕНОВ, В. Связи музыкального фольклора и композиторского творчества: (теоретический аспект). В: *Молдавский музыкальный фольклор и его претворение в композиторском творчестве*. Кишинев: Штиинца, 1990, с. 136–158.
2. Алексей Стырча (1919 – 1974). Indice personal de literatură / Персональный указатель литературы. Ediție cu caractere chirilice. Кишинэу: Тимпул, 1982. 34 с.
3. АЛЯБОВ, А. А.Г. Стырча. Биографический очерк (1919 – 1974). В: *А.Г. Стырча в статьях и воспоминаниях*. Кишинев: Литература артистикэ, 1979, с. 7–22.
4. *Анализ вокальных произведений* : Учебное пособие под ред. О. Коловского. Ленинград: Музыка, 1988. 352 с.
5. БАХТИЗИНА, Д., ЗАГИТОВА, Л. Соотношение слова и музыки в постижении смысла бытия. В: *Вестник Ом. ун-та*. 2013. № 3 (69), с. 30–31. Disponibil online: <https://cyberleninka.ru/article/n/sootnoshenie-slova-i-muzyki-v-postizhenii-smysla-bytiya> [accesat: 28.11.2025].
6. БЕРШАДСКАЯ, Т. *Лекции по гармонии*. Ленинград: Музыка, 1985. 238 с.
7. БУЛАНОВА, О. Наби Хазри: азербайджанский поэт, которого знал весь СССР. Disponibil online: <https://azerhistory.com/?p=10111>
8. ВАСИНА-ГРОССМАН, В. *Музыка и поэтическое слово*. 2. Интонация. 3. Композиция. Москва: Музыка, 1978. 368 с.
9. ВАСИНА-ГРОССМАН, В. Романс. В: *Музыкальная энциклопедия*. Том 4. Москва: Сов. энциклопедия, 1978, стб. 694–697.
10. ВДОВИНА, Е. Верен романсу. В: *А.Г. Стырча в статьях и воспоминаниях*. Кишинев: Литература артистикэ, 1979, с. 44–94.
11. ВДОВИНА, Е. *Молдавский советский романс*. Кишинев: Литература артистикэ, 1982. 183 с.
12. ГОГИН, С. *Межелайтис Эдуардас. Лирика*. Москва: Советский писатель, 1991. Disponibil online: <https://www.mukcbs.org/mezhelaytis-e-lirika> [accesat: 28.11.2025].
13. ГУЖЕЛЬ, А. С Алексеем Стырчей в лесах под Старой Рузой. В: *А.Г. Стырча в статьях и воспоминаниях*. Кишинев: Литература артистикэ, 1979, с. 149–153.
14. ДМИТРИЕВ, Л. *Основы вокальной методики*. Москва: Музыка, 1968. 675 с.
15. КЛЕТНИЧ, Е. Алексей Стырча. В: Е. Клетнич. *Очерки о советских молдавских композиторах*. Кишинев: Литература артистикэ, 1984, с. 87–139; 190–191.
16. ЛАВРЕНТЬЕВА, И. *Вокальные формы в курсе анализа музыкальных произведений*. Москва: Музыка, 1978. 80 с.
17. МАЗЕЛЬ, Л. *Строение музыкальных произведений*. Москва: Музыка, 1979. 536 с.
18. МАЛЫШЕВА, Н. *О пении. Из опыта работы с певцами* : Методическое пособие. Москва: Советский композитор, 1988. 136 с.
19. МИЛЮТИНА, И. Алексей Стырча. В: *Композиторы Советской Молдавии*. Кишинев: Картя молдовеняскэ, 1967, с. 144–152.
20. МИРОНЕНКО, Е. *Композиторское творчество в Республике Молдова на рубеже XX–XXI веков (инструментальные жанры, музыкальный театр)*. Кишинэу: Б. и., 2014 (Tipogr. "Primex Com"). 440 с.

21. НИКИТЧЕНКО, В. *Камерно-вокальное творчество композиторов Республики Молдова на стихи русских поэтов*. Монография. Кишинэу: Б. и., 2019 (Tipogr. "Cavaioli"). 172 с.
22. НОВАК, И. Особенности исполнения вокальных произведений Алексея Стырчи. В: *Музична наука на початку третього тисячоліття*. 2018, Випуск № 6. Disponibil online: [http://onmavisnyk.com.ua/uploads/editor/stud\\_issue/stud\\_6/b8dc6db2210c353d1831a4ba8c6821f9.pdf](http://onmavisnyk.com.ua/uploads/editor/stud_issue/stud_6/b8dc6db2210c353d1831a4ba8c6821f9.pdf) [accesat: 28.11.2025].
23. СТЕПАНИДИНА, Е. *Диалогические отношения вокальной и фортепианной партий в отечественной музыке 1930-1960-х годов*. Автореф. дис. ... канд. иск. Саратов: 2013. 27 с.
24. СТЕПАНОВА, И. *Слово и музыка. Диалектика семантических связей*. Москва: Книга и бизнес, 2002. 288 с.
25. СТОЛЯР, З. Зрелость таланта. В: *А. Стырча. Pagini lirice. Лирические страницы*. Chişinău, Cartea moldovenească, 1969, с. 6–8.
26. СТОЛЯР, З. *Молдавская советская песня*. Кишинев: Литература артистикэ, 1979. 288 с.
27. ТЕШЛЕР, С. *Учителя по жизни и творчеству : И появляется свет... Поэт Анатол Гужель*. Disponibil online: <https://proza.ru/2007/12/31/151> [accesat: 28.11.2025].
28. ТКАЧ, Е. Композитор, певец, педагог. В: *Советская музыка*, 1969, № 2, с. 144–145.
29. ФЛОРЯ, Э. *Музыка народных танцев Молдавии*. Кишинев: Штиинца, 1983. 136 с.
30. ХОЛОПОВА, В. *Формы музыкальных произведений : Учебное пособие*. С.-Петербург: Лань, 2006. 496 с.
31. ЦИРКУНОВА, С. О претворении жанров молдавского музыкального фольклора в камерно-вокальной музыке В. Загорского. В: *Фольклор и композиторское творчество в Молдавии*. Кишинев: Штиинца, 1986, с. 38–54.
32. ЦУККЕРМАН, В. *Анализ музыкальных произведений. Общие принципы развития и формообразования в музыке. Простые формы*. Москва: Музыка, 1980. 296 с.
33. ЧИМПОЙ, М. *Миражи детства : очерк творчества Григоре Виеру*. Кишинев: Лумина, 1970. 80 с.

#### **În limba română**

34. Alexei Stârcea – compozitor, cântăreţ (bariton), pedagog (17 februarie 1919 – 24 august 1974) (100 de ani de la naştere) [Resursă electronică] : Expoziţie. Disponibil online: <http://rora.usarb.md:4000/items/cfd720a7-2e2e-4153-8024-9051e46e9b85> [accesat: 28.11.2025].
35. *Arta muzicală din Republica Moldova. Istorie şi modernitate*. Chişinău: Grafema Libris, 2009. 952 p.
36. AXIONOVA, L. *Cântecul popular moldovenesc*. Chişinău: Editura de Stat a Moldovei, 1958. 164 p. Ediţie cu caractere chirilice.
37. BEREZOVICOVA, T. Cântecul liric în creaţia lui Eugen Doga. In: *Eugen Doga: compozitor, academician*. Chişinău: Ştiinţa, 2007, p. 24–43.
38. BURLUI, A. *Concepte interpretative în muzica vocală a secolului XX*. Iaşi: Junimea, 2006. 274 p.

39. BUTNARU, T. Gheorghe Vodă și zborurile sale terestre. În: *Revista Limba Română*, Nr. 1, 2017. Disponibil online: <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3342> [accesat: 28.11.2025].
40. CIAICOVSCHI-MEREȘANU, G. Stârcea Alexei. În: *Literatura și arta Moldovei*: encicl. în 2 vol., vol. 2. Chișinău: Redacția principală a enciclopediilor sovietice, 1986, pp. 265-266.
41. *Compozitori și muzicologi din Moldova* : Lexicon biobibliografic. Alc. G. Ceaicovschi-Mereșanu. Chișinău: Universitas, 1992. 264 p.
42. DĂNILĂ, A. Operele compozitorilor din Moldova pe scena Liricului chișinăuian (2). Alexei Stârcea: *Inima Domnicăi* („Domnica”, „Eroica Baladă”). In: *Arta*, 2012. Chișinău: Academia de Științe, IPC: 2012, p. 158–162.
43. GHILAȘ, V. *Muzica etnică: tradiție și valoare*. Chișinău: Grafema Libris, 2007. 296 p.
44. OPREA, Gh., AGAPIE, L. *Folclor muzical românesc*, București: Editura didactică și enciclopedică, 1983. 435 p.
45. PACHIA-TATOMIRESCU, I. Mesianicul simbol al mamei în lirica lui Grigore Vieru. In: *Limba română*, Nr. 1-4, anul XIX, 2009, p. 113–118.
46. ROTARU, P. *Muzica instrumentală și vocală de cameră din Moldova*. Chișinău: Business-Elita, 2007. 104 p.
47. TCACI, E. Vigoarea talentului (Alexei Stârcea la 50 de ani). În: Tcaci E. *Premiere, portrete...* Ediție cu caractere chirilice. Chișinău: Literatura artistică, 1977, p. 77– 82.

### În limba engleză

48. FLEMING, R. *The Inner Voice: The Making of a Singer*. U.S.A.: Penguin Publishing Group, 2005. 222 p.

### Resurse Web

49. «А превратились в белых журавлей...» К 100-летию Расула Гамзатова. Disponibil online: <https://rcfoundation.ru/rasul-gamzatov-100.html> [accesat: 28.11.2025].
50. Алексей Васильевич Кольцов. Disponibil online: [http://www.hrono.ru/biograf/bio\\_k/kolcov\\_av.php](http://www.hrono.ru/biograf/bio_k/kolcov_av.php) [accesat: 28.11.2025].
51. Сагиян Амо. In: *Megabook. Универсальная энциклопедия Кирилла и Мефодия*. Disponibil online: [https://megabook.ru/article/ Сагиян Амо](https://megabook.ru/article/Сагиян_Амо) [accesat: 28.11.2025].
52. Сильва Капутикян – о поэте. Disponibil online: <https://www.livelib.ru/author/188876-silva-kaputikyan> [accesat: 28.11.2025].
53. Сосюра Владимир Николаевич. Disponibil online: <https://heroes.profi-forex.org/ru/sosjura-volodimir-mikolajovich> [accesat: 28.11.2025].
54. Телеукэ Виктор. Disponibil online: <https://moldovenii.md/ru/people/197> [accesat: 28.11.2025].
55. Федор Тютчев. Disponibil online: <https://www.culture.ru/persons/8283/fedor-tyutchev> [accesat: 28.11.2025].
56. Ян Райнис: «И слишком любишь ты, - но север беспощаден». Disponibil online: <https://pskoviana.ru/home1/soccer/literaturnaya-karta/3687-yan-rajnis-i-slishkom-lyubish-ty-no-sever-besposhchaden> [accesat: 28.11.2025].

**PARTEA PRACTICĂ A TEZEI**  
**(PROGRAMELE RECITALURILOR**  
**SUSȚINUTE DE AUTOARE)**

**RECITAL Nr. 1**

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,  
Sala mare, Blocul 2

**11 ianuarie 2023**

**CERE SUFLETUL MEU...**

1. A. Stârcea, versuri: Gr. Vieru. *Cîntul mamei*
2. A. Stârcea, versuri: A. Gujel. *Cîntecul Domnicăi* din opera *Baladă eroică*
3. A. Dvořák, versuri: J. Kvapil. *Aria Rusalkăi* din opera *Rusalka*
4. A. Dvořák, versuri: A. Heyduk. *Když mne stará matka*, op. 55 № 4
5. T. Hrennikov, versuri: A. Faiko și N. Virta. *Aria Nataliei* din opera *În furtună* (*В буре*)
6. A. Stârcea, versuri: S. Esenin. *He криви улыбку* (*Pentru ce te zbuciumi*)
7. A. Stârcea, versuri: F. Tiutcev. *День вечерает* (*Spre apus*)
8. S. Rahmaninov, versuri: G. Galina. *Как мне больно* (*Cum mă doare*)
9. S. Rahmaninov, versuri: F. Tiutcev. *Весенние воды* (*Apele de primăvară*)
10. F. Lehár. Duetul Hanna – Danilo din opereta *Die lustige Witwe* (*Văduva veselă*)
11. A. Stârcea, versuri: Gr. Vieru. *Lăutare, măi*
12. A. Stârcea, versuri: A. Kolšov. *Так и рвется душа* (*Cere sufletul meu...*)

La pian: **NATALIA LAZICOVA**

La recital participă: **EDUARD MUSTEAȚĂ** (bariton)

**RECITAL Nr. 2**

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,  
Sala mare, Blocul 2

**15 decembrie 2023**

**AȘTEAPTĂ-MĂ, PRIVIND LA GEAM...**

1. J. Brahms, versuri: G.F. Daumer. *Ach, wende diesen Blick* (*Ah, îndreaptă-ți privirea*)
2. R. Strauss, versuri: H. von Gilm. *Allerseelen* (*Ziua Tuturor Sufletelor*)
3. A. Rubinstein, versuri: A. Pușkin. *Ночь* (*Noaptea*)
4. R. Șcedrin. *Aria Natașei* (*Туманно красное солнышко*) din opera *Nu numai dragostea*
5. A. Stârcea, *Duetul Domnicăi și al lui Toma* din opera *Balada eroică*

6. A. Stârcea, versuri: Gr. Vieru. ***Dor de plai***
7. A. Stârcea, versuri: A. Gujel. ***Struguri de Moldova***
8. A. Stârcea, versuri: Gr. Vieru. ***Plai moldovenesc***
9. P. Ceaikovski, versuri: A. Apuhtin. ***Ночи безумные*** (*Noptile nebune*)
10. S. Rahmaninov, versuri: A. Fet. ***В молчаньи ночи тайной*** (*În tăcerea unei nopți secrete*)
11. M. Jerbin, versuri: L. Ukrainka. ***Останні квіти*** (*Ultimele flori*)
12. A. Stârcea, versuri: F. Tiutcev. ***Вечер*** (*Seara*)
13. A. Stârcea, versuri: A. Stârcea. ***Жди у окна*** (*Așteaptă-mă, privind la geam*)

La pian: **NATALIA LAZICOVA**

La recital participă: **ANDREI OTEAN** (bariton)

### **RECITAL Nr. 3**

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,  
Sala mare, Blocul 2

**28 octombrie 2024**

### **ILUZII**

1. H. Purcell, ***Aria Didonei*** din opera *Dido and Aeneas*
2. A. Stârcea, versuri: P. Zadnipru. ***Îți amintești***
3. A. Stârcea, versuri: A. Gujel. ***Noaptea pe lac***
4. A. Stârcea, versuri: E. Mieželaitis, trad.: Iu. Levitanski. ***Тишина***
5. P.I. Ceaikovski, versuri: A. Apuhtin. ***День ли царит***
6. P.I. Ceaikovski, versuri: I. Surikov. ***Я ли в поле да не травушка была***
7. S. Rahmaninov, versuri: V. Hugo, trad.: L. Mei. ***Они отвечали***
8. S. Rahmaninov, trad.: A. Apuhtin. ***Отрывок из Мюссе***
9. Gh. Dendrino, ***Duet Bertha și Ciprian «Te iubesc»*** din opereta ***Lăsați-mă să cânt***
10. A. Stârcea, versuri: A. Gujel. ***Te aștept***
11. A. Stârcea, versuri: A. Gujel. ***Iluzii***
12. A. Stârcea, versuri: N. Hazri, trad.: A. Peredreev. ***Материнские руки***

La pian: **NATALIA LAZICOVA**

La recital participă: **CONSTANTIN FRIPTULEAC** (tenor)

## Lista publicațiilor științifice la tema tezei ale doctorandei Elena Bugor

### 2. Articole în reviste științifice

2.3. Articole științifice în reviste incluse în *Registrul Național al revistelor de profil*

#### Tipul B:

1. **Bugor, E.** Romante de Alexei Stârcea pe versurile lui Anatol Gujel: structura imaginară, limbaj muzical, sarcini interpretative. In: *AKADEMOS*. Revista de știință, inovare, cultură și artă, **categorია B**. Nr. 2 (73), 2024. Chișinău: Academia de științe a Moldovei, imprimat la Blitz Poligraf SRL, 2024, p. 159–164. ISSN 1857-0461. E-ISSN 2587-3687.

<https://akademos.asm.md/index.php/akademos/ro/article/view/122>

2. **Bugor, E.** Three romances by Alexei Stârcea on the poems of Gheorghe Vodă: figurative structure, composition and vocal features. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. Nr. 1 (46), 2024. Chișinău: Notograf Prim, 2024, p. 59–64. Revista științifică, **tipul B**. ISSN 2345-1408.

<https://revista.amtap.md/2024/12/05/three-romances-by-alexei-starcea-on-the-poems-of-gheorghe-voda-figurative-structure-composition-and-vocal-features/>

3. **Bugor, E.** Камерно-вокальное творчество Алексея Стырчи 1970-х годов: лирические образы, композиционные и исполнительские особенности. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. Nr. 1 (48), 2025. Chișinău: Notograf Prim, 2025, p. 63–70. Revista științifică, **tipul B**. ISSN 2345-1408.

<https://revista.amtap.md/2025/11/04/6141/>

### 3. Articole în culegeri științifice

3.2. culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale:

4. **Бугор, Е.** Романсы Алексея Стырчи на стихи Григоре Виеру. In: *Învățămintul artistic – dimensiuni culturale* : Conferința științifică internațională, 26 aprilie 2024. Chișinău : AMTAP, 2024, p. 62–70. ISBN 978-9975-176-05-7 (PDF).

<https://amtap.md/assets/pdf/%C3%8Env%C4%83%C8%9B%C4%83m%C3%A2ntul%20artistic.%20-%20Dimensiuni%20culturale,%202024%20.pdf>

3.4. culegeri de lucrări ale conferințelor naționale în republică:

5. **Bugor, E., Berezovicova, T.** Раннее вокальное творчество Алексея Стырчи. Романсы на стихи Федора Тютчева. In: *Cultura și arta: cercetare, valorificare, promovare* : *Materialele conferinței științifice naționale a doctoranzilor și conducătorilor de doctorat, 9 decembrie 2022. În memoria muzicologului, cercetătorului, profesorului universitar Vladimir Axionov (1950-2012)*. Chișinău: AMTAP, 2023, p. 96–102. ISMN 979-0-3481-0105-7. ISBN 978-9975-3597-7-1 (PDF).

[https://amtap.md/assets/pdf/Cultura%20si%20arta%20Conf.%20doctoranzi%202022%20\(2\).pdf](https://amtap.md/assets/pdf/Cultura%20si%20arta%20Conf.%20doctoranzi%202022%20(2).pdf)

## ADNOTARE

**BUGOR Elena. CREAȚIA VOCALĂ DE CAMERĂ A LUI ALEXEI STÂRCEA.**  
**Teză de Doctor în Arte, specialitatea 653.01. – Muzicologie (doctorat profesional),**  
**Chișinău, 2026.**

**Structura tezei:** adnotări, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 118 titluri, 100 pagini ale textului de bază, 24 de tabele, 43 de exemple muzicale. Rezultatele cercetării sunt reflectate în 5 articole științifice și 3 recitaluri ale autoarei.

**Cuvinte cheie:** Alexei Stârcea, interpretare vocală, muzică vocală de cameră, formă muzicală, repere figurative, text poetic, romanță

**Domeniul de studii:** muzica vocală de cameră.

**Scopul tezei** constă în elaborarea unei viziuni complexe asupra creației vocale a lui Alexei Stârcea, axată pe o analiză multidimensională a romanțelor sale.

**Obiectivele cercetării** includ: realizarea analizei muzicologice și interpretative a lucrărilor vocale de cameră reprezentative ale lui Alexei Stârcea solicitate în practica concertistică și pedagogică; relevarea procesului de evoluție a stilului compozitorului, prin identificarea specificului fiecărei etape a parcursului său de creație; dezvăluirea aspectelor figurative ale romanțelor, corelațiilor dintre componentul poetic și cel muzical, trăsăturilor formei și limbajului muzical; analiza corespondențelor dintre partidele vocală și pianistică; evidențierea particularităților interpretării vocale a compozițiilor și formularea recomandărilor metodice pentru depășirea unor dificultăți vocale în interpretarea romanțelor compozitorului.

**Noutatea și originalitatea științifică** a tezei se datorează faptului că pentru prima dată creația vocală de cameră a lui Alexei Stârcea a devenit obiectul unei cercetări muzicologice speciale; în premieră, compozițiile vocale ale compozitorului au fost prezentate din perspectiva artei interpretative vocale. Lucrarea contribuie la completarea unui gol în muzicologia autohtonă, în care până în prezent nu a fost realizat niciun studiu teoretic dedicat romanțelor lui A. Stârcea.

**Noutatea și originalitatea conceptului artistic** se referă la faptul că, în cadrul recitalurilor autoarei, sunt prezentate programe care includ principalele lucrări camerale-vocale ale lui A. Stârcea și se disting prin noutatea abordării interpretative a materialului muzical.

**Valoarea aplicativă a tezei.** Rezultatele lucrării pot servi ca suport didactic în cursurile de *Canto*, *Lied/Repertoriu cameral*, *Istorie a muzicii naționale*, *Istorie a artei de interpretare vocală*, *Metodică de predare a disciplinei de specialitate (Canto academic)*. Cercetarea contribuie la lărgirea orizontului, completarea și facilitarea lucrului cântăreților asupra romanțelor lui A. Stârcea și oferă un suport pentru o evaluare artistică argumentată a unor tratări interpretative diverse. Recomandările practice pot fi utile atât pentru interpreți – vocaliști și pianiști, cât și pentru profesorii de canto, ansamblu de cameră sau măiestrie de concert, din diverse instituții de învățământ.

**Implementarea rezultatelor științifice.** Cunoștințele obținute în timpul lucrului asupra tezei și-au găsit aplicarea în practica interpretativă și activitățile didactice ale autoarei. Aprobarea practică a rezultatelor obținute a avut loc în cadrul evoluărilor scenice. Rezultatele cercetărilor teoretice sunt publicate în articole științifice, precum și în comunicările susținute la 1 conferință științifică internațională și 2 conferințe științifice naționale.

## АННОТАЦИЯ

**БУГОР Елена. КАМЕРНО-ВОКАЛЬНОЕ ТВОРЧЕСТВО АЛЕКСЕЯ СТЫРЧИ.**  
**Диссертация на соискание ученого звания доктора искусств по специальности**  
**653.01. – Музыкаведение (профессиональный докторат), Кишинев, 2026.**

**Структура диссертации:** аннотации, введение, три главы, основные выводы и рекомендации, библиография из 118 наименований; 100 страниц основного текста, 24 таблицы, 43 нотных примера. Результаты опубликованы в 5 научных статьях и 3 концертных выступлениях автора.

**Ключевые слова:** Алексей Стырча, вокальное исполнительство, камерно-вокальная музыка, музыкальная форма, образный строй, поэтический текст, романс

**Область исследования:** камерно-вокальная музыка.

**Цель диссертации:** создание целостного представления о вокальном творчестве Алексея Стырчи на основе разностороннего изучения его романсов.

**Задачи исследования:** выполнить музыковедческий и исполнительский анализ наиболее ярких, часто включаемых в концертную и педагогическую практику камерно-вокальных произведений Алексея Стырчи; проследить процесс совершенствования стиля композитора, выявив специфику каждого из этапов его творческого пути; раскрыть образный строй романсов, соотношение поэтического и музыкального компонентов текста, особенности формы и музыкального языка; проанализировать взаимосвязь вокальной и фортепианной партий; рассмотреть особенности певческой интерпретации сочинений, предложить методические рекомендации по преодолению наиболее существенных вокальных трудностей при исполнении романсов композитора.

**Научная новизна и оригинальность** диссертации связана с тем, что в ней камерно-вокальное творчество Алексея Стырчи впервые явилось объектом специального музыковедческого исследования; в первый раз вокальные сочинения композитора представлены с позиции исполнительской трактовки. Работа призвана восполнить пробел, существующий в отечественном музыкознании, в котором до настоящего времени не создано ни одного теоретического труда, посвященного романсам А. Стырчи.

**Новизна и оригинальность художественной концепции** выражается в том, что в рамках сценических выступлений автора представлены программы, которые включают основные камерно-вокальные произведения А. Стырчи и отличаются новизной исполнительского подхода к музыкальному материалу.

**Практическая значимость диссертации.** Результаты работы могут быть использованы в учебных курсах *Пение, Lied/Камерный репертуар, История национальной музыки, История вокального исполнительского искусства, Методика преподавания специальной дисциплины (Академическое пение)*. Предпринятый анализ позволяет обогатить и облегчить работу вокалистов над романсами А. Стырчи, а также дает основание для аргументированной художественной оценки той или иной исполнительской интерпретации. Практические рекомендации могут быть полезны как исполнителям – певцам и пианистам, так и педагогам учебных заведений, преподающим в классах вокала, камерного ансамбля и концертмейстерского мастерства.

**Внедрение результатов работы.** Знания, полученные в ходе работы над диссертацией, нашли применение в исполнительской практике и педагогической деятельности автора. Практическая апробация осуществлена в рамках концертных выступлений. Результаты теоретических изысканий отражены в научных публикациях, а также представлены на 1 международной и 2 республиканских научных конференциях.

## ANNOTATION

**BUGOR Elena. CHAMBER VOCAL WORK OF ALEXEI STÂRCEA.**

**Dissertation submitted for the academic degree of Doctor of Arts  
in the specialty 653.01 – Musicology (Professional Doctorate), Chişinău, 2026**

**The structure of the dissertation** includes: abstracts, an introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography comprising 118 sources. The main text consists of 100 pages and contains 24 tables and 43 musical examples. The results have been published in 5 scientific articles and presented in 3 concert performances by the author.

**Keywords:** Alexei Stârcea, vocal performance, chamber vocal music, musical form, imagery, poetic text, romance

**Field of research:** chamber vocal music.

**Purpose of the dissertation:** creating a comprehensive overview of Stârcea's vocal works based on a multifaceted study of his romances.

**Research objectives:** to conduct musicological and performance-based analyses of the most significant chamber vocal works by Alexei Stârcea that are frequently included in concert and pedagogical practice; to trace the evolution of the composer's style by identifying the specific features of each stage of his creative development; to reveal the imagery of the romances, the relationship between the poetic and musical components of the text, as well as the characteristics of form and musical language; to analyze the interaction between the vocal and piano parts; examine the distinctive features of the vocal interpretation of the works, to propose methodological recommendations aimed at overcoming the most substantial vocal challenges encountered in the performance of the composer's romances.

**Scientific novelty and originality** of the dissertation lie in the fact that Alexei Stârcea's chamber vocal works are examined for the first time as the subject of a specialized musicological study, and that the composer's vocal compositions are presented for the first time from the perspective of performance interpretation. This work aims to fill a gap in Moldavian musicology, where, to date, no theoretical work has been written on Stârcea's romances.

**The novelty and originality of the artistic concept** lie in the fact that the author's stage performances feature programs that include A. Stârcea's major chamber vocal works and are distinguished by a fresh interpretive approach to the musical material.

**Practical significance of the dissertation:** the research findings may be applied in academic courses such as *Singing*, *Lied/Chamber music repertoire*, *History of National Music*, *History of Vocal Performance*, and *Methods of Teaching the Specialized Discipline (Academic Singing)*. The analysis undertaken contributes to enriching and facilitating vocalists' work on Alexei Stârcea's romances and provides a basis for a well-founded artistic evaluation of specific performance interpretations. The practical recommendations may be useful to performers – both singers and pianists – as well as to instructors at education institutions teaching vocal, chamber ensemble, and accompanist classes.

**Application of the research results.** The knowledge gained during the work on the dissertation has been applied in the author's performance practice and teaching activities. The practical validation of the research was carried out through concert performances. The results of the theoretical research are reflected in scholarly publications and in presentations delivered at 1 international and 2 national scientific conferences held in the Republic of Moldova.

**BUGOR ELENA**

**CREAȚIA VOCALĂ DE CAMERĂ  
A LUI ALEXEI STÂRCEA**

**REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE**

**SPECIALITATEA 653.01 MUZICOLOGIE  
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

**CHIȘINĂU, 2026**

---

Aprobat spre tipar: 24.03.2026 Hârtie ofset.  
Tipar ofset. Coli de tipar.: 14

Formatul hârtiei 60x84 1/16 Tiraj 15 ex.  
Comanda nr. 182

XEROX SERVICE  
Str. Kogălniceanu 58,  
Chișinău Republica Moldova, MD 2009